

حقوق اجتماعی و سیاسی

در اسلام

www.ketab.ir

سرشناسه	: سالاری باجگانی، رضا، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق اجتماعی و سیاسی اسلام / تألیف رضا سالاری باجگانی.
مشخصات نشر	: قم: رضا سالاری، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۴۵۵۴-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: حقوق اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Social rights -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: اسلام و حقوق
موضوع	: Islam and law
موضوع	: اسلام و سیاست
موضوع	: Islam and politics
موضوع	: اسلام و مسائل اجتماعی
موضوع	: Islam and social problems
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۷ح۲۵/ب۳۰/۱
رده بندی دیویی	: ۳۷/۲۸۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۱۳۰۱۰

•	تألیف:	رضا سالاری باجگانی
•	صفحه‌آرا:	رضا سالاری باجگانی
•	نشر: (نقشر / مؤلف)	رضا سالاری باجگانی
•	نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۵	چاپخانه سبحان
•	شمس‌الک:	
•	بها:	۱۲۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۴۵۵۴-۶

مرکز بخش: دانشگاه

کلیه حقوق این اثر متعلق به مؤلف است.

فهرست مطالب

مقدمه ۱۹

مشکل انسان عصر جدید ۱۹

بخش اول/ ۲۱

رابطه حق و جهان بینی ۲۱

فصل اول ۲۳

جهان بینی ۲۳

جایگاه انسان در عالم وجود ۲۶

تعریف و تبیین خلیفه بودن انسان ۲۷

۱- تعریف خلیفه ۲۷

۲- مستخلف عنه کیست ؟ ۲۷

تبیین مفهوم مستخلف عنه ۳۰

خلافت تکوینی ۳۱

مقصود از تعلم اسماء ۳۲

رابطه تعلیم اسماء و علم غیب ۳۲

فصل دوم ۳۵

رابطه دین با حقوق ۳۵

۳۵	نقش پیامبران (ع) در شکوفایی تمدن بشری
۳۶	نقش دین در ساخت قواعد حقوقی
۳۷	رابطه حقوق با دین
۳۸	۱. از لحاظ امکان منطقی
۳۸	۲. از لحاظ عینی
۳۹	تفاوت حقوق دینی

بخش دوم/ ۴۱

۴۱	تفاوت نظام حقوقی اسلام
۴۳	فصل اول: اسلام
۴۴	ظهور اسلام در قرون وسطا
۴۴	قرآن فوق استعداد بشر
۴۵	چگونگی تبیین قوانین در دین
۴۵	ارتباطات انسانی
۴۷	انواع تکلیف
۴۷	تکالیف شخصی
۴۷	تکالیف حقوقی مقررّه
۴۹	فصل دوم: سکولار
۴۹	ماهیت سکولاریسم
۴۹	عوامل پیدایش سکولاریسم

۵۲	 رهبانیت دین عیسی
۵۳	 عوامل معرفت شناختی
۵۳	 عوامل جامعه شناختی
۵۴	 سیر میدانی سکولاریسم
۵۷	 حقوق سکولار
۵۷	 تفاوت بین حقوق سکولار و حقوق الهی
۵۹	 اصول سکولاریسم
۶۰	 ارزیابی سکولاریسم

بخش سوم/۶۳

۶۳	 حق مداری یا تکلیف مداری
۶۵	 فصل اول
۶۵	 معنای حق
۶۵	 حق در لغت:
۶۵	 حق در اصطلاح علم حقوق:
۶۶	 تفاوت «حق بودن» و «حق داشتن»
۶۶	 حق بودن
۶۷	 حق داشتن
۶۸	 نسبیّت حق
۶۹	 حق اعتباری و اعطا شده در یک سرزمین
۶۹	 غیر قابل تعریف بودن حق

۶۹	حق در میان برخی اندیشمندان غربی
۷۲	تفاوت دیدگاه اسلامی و مادی در مورد «حق»
۷۲	تفاوت حق و ملک و حکم
۷۳	اقسام حق
۷۷	فصل دوم
۷۷	حق و باطل از نظر قرآن
۷۹	فصل سوم
۷۹	اصول حقوقی اسلام
۷۹	عقلانیت دین:
۷۹	معنای عقل
۷۹	از نظر اصطلاح
۸۰	جایگاه عقل در قرآن
۸۱	فرمایش علامه طباطبائی در باره عقل محوری قرآن کریم
۸۴	تلازم بین عقل و وحی
۸۴	حدود حجیت عقل
۸۵	صفات انسان عاقل
۸۶	وظایف انسان عاقل
۸۶	اصل براتت
۸۷	اصل عدالت
۸۹	اصل امنیت

۹۰	 اصل حریت و آزادی بشر
۹۱	 تفاوت بین اختیار و آزادی
۹۱	 تفاوت بین علت آزادی و هدف آزادی
۹۲	 اصل کرامت

بخش چهارم: ۹۵

۹۵	 سیاست (POLITICS)
۹۷	 فصل اول
۹۷	 سیاست
۹۹	 جواب شبهه سیاست
۱۰۰	 آیه ولایت
۱۰۳	 برخورد قاطع
۱۰۴	 خدا باوری
۱۰۵	 انضباط کاری
۱۰۶	 انتخاب صالح
۱۰۶	 صیانت کارگزاران
۱۰۷	 توجه خاص به ضعفا و ستم دیدگان
۱۰۸	 انتقاد پذیری
۱۰۸	 عدالت محوری:
۱۱۳	 فصل دوم
۱۱۳	 حکومت و حاکمیت

۱۱۳.....	معنی لغوی «حاکمیت»
۱۱۳.....	مفهوم اصطلاحی «حاکمیت»
۱۱۵.....	ماهیت حکومت
۱۱۶.....	ضرورت حکومت
۱۱۶.....	منشأ حکومت
۱۱۹.....	معنای حکومت:
۱۱۹.....	۱. تطور مفهوم حاکمیت در غرب
۱۲۲.....	۲. نقدي بر مفهوم «حاکمیت» در اندیشه صاحب نظران غربی
بخش پنجم/ ۱۲۹	
۱۲۹.....	اصول سکولاریسم در اسلام
۱۳۱.....	فصل اول
۱۳۱.....	اعلامیه حقوق بشر
۱۳۱.....	متن اعلامیه حقوق بشر
۱۳۵.....	جلوه های حقوق بشردوستانه در مکتب اهل بیت (ع):
۱۳۵.....	حمایت از قربانیان جنگ و رفتارهای ممنوع
۱۳۶.....	برخورد با اسیران جنگی:
۱۳۶.....	عصاره قواعد انسان دوستی
۱۳۹.....	فصل دوم
۱۳۹.....	قانون (LAW)

۱۳۹	 قانون چیست؟
۱۳۹	 تعریف قانون
۱۳۹	 ضرورت وجود قانون
۱۴۰	 پیشینه قانون
۱۴۲	 نقش قانون
۱۴۳	 انواع قانون
۱۴۴	 قانون در غرب
۱۴۴	 گذری بر پیشینه منشأیت در غرب
۱۴۶	 حدپذیری قوانین حقوق بشر
۱۴۷	 مبدأ قانون
۱۴۷	 شواهد تأییدی نظریه
۱۴۷	 « بیانیه وانکور (در مورد بقاء در قرن بیست و یکم) »
۱۴۷	 هشدار به شیفتگان افراطی علم
۱۵۰	 ارزشهای فرهنگ روحی و معنوی انسانها
۱۵۰	 معیار قانون
۱۵۲	 ویژگیهای قانونگذار درباره انسان:
۱۵۲	 ویژگیهای قانون مطلوب:
۱۵۴	 پیوند قوانین الهی با اخلاق
۱۵۶	 انطباق با فطرت
۱۵۷	 ویژگی امور فطری

۱۵۸	عدل
۱۵۹	روابط انسان
۱۵۹	پشتوانه‌های اجرایی و راههای گسترش قانون در جامعه
۱۶۰	ایمان به خدا
۱۶۲	اعتقاد به معاد
۱۶۳	مبنای دین در نفع طلبی
۱۶۳	شکست علم یا اندک آن
۱۶۴	تعلیم و تربیت به راه نجات بشر
۱۶۵	محکومیت بشر به دست خدا
۱۶۵	بیماری خطرناک خود خواهی
۱۶۶	معالجه خود خواهی
۱۶۶	قانون به جای اخلاق

بخش ششم/ ۱۶۰

۱۶۷	حریت و آزادی در اسلام
۱۶۹	فصل اول
۱۶۹	برده داری در اسلام و در زمان کنونی
۱۶۹	آزادی انسان در اسلام
۱۷۱	انواع بردگی
۱۷۱	بردگان دانشمند

فصل دوم.....	۱۷۳
محدودیت‌های قانونی.....	۱۷۳
فعالیت موافق.....	۱۷۳
فعالیت مخالف.....	۱۷۴
فصل سوم.....	۱۷۵
تعزیر در اسلام.....	۱۷۵
تعزیر:.....	۱۷۵
جایگاه تعزیر.....	۱۷۵
جواز یا منع تعزیر.....	۱۷۶
ادله مجوزین.....	۱۷۷
رابطه تعزیر و گناه پنهانی.....	۱۷۹
محدوده تعزیر.....	۱۷۹
معنای تعزیر و مقصود از آن.....	۱۸۰
رابطه تعزیر و اجبار بر عمل.....	۱۸۱
رابطه تعزیر و دخالت حکومت در امور مردم.....	۱۸۲
تفاوت تعزیر مصطلح و برخورد با جرم.....	۱۸۳
فصل چهارم.....	۱۸۵
زندان و زندانی.....	۱۸۵
انواع زندان در اسلام.....	۱۸۶

۱۸۷	 احقاق حق یا اهتمام به احقاق حق
۱۸۷	 حقوق زندانی
۱۸۸	 عفو محکومان
۱۸۸	 احکام در خدمت اهداف
۱۹۱	 فصل پنجم
۱۹۱	 طریقت احکام شرعی
۱۹۱	 احکام غیر ثابت
۱۹۲	 اهداف نهایی احکام سیاسی و اجتماعی اسلام
۱۹۳	 حکومت دینی و دخالت در تکالیف فردی یا اجتماعی افراد
۱۹۴	 تفاوت جرم و گناه
۱۹۷	 فصل ششم
۱۹۷	 کتب ضاله با توجه به گسترش وسایل ارتباط جمعی
۱۹۷	 جایگاه حقوقی آزادی مطبوعات
۱۹۸	 حدود و استثنائات
۱۹۹	 نظریه‌های آزادی مطبوعات
۲۰۱	 نظام‌های انتشار مطبوعات
۲۰۲	 ممنوعیت انتشار
۲۰۲	 مستند حرمت تدوین و نشر کتب ضاله
۲۰۲	 ادله قرآنی

۲۰۵	برخورد حکومت
۲۰۶	روش مقابله
۲۰۶	ضلالت نسبی یا مطلق
۲۰۷	معیار ضلالت

بخش هفتم/ ۲۰۹

۲۰۹	حکم ارتداد
۲۱۱	فصل اول
۲۱۱	پیشینه حکم ارتداد
۲۱۱	ارتداد در آیین یهود
۲۱۲	ازدواج با مرتدان در آیین مسیحیت
۲۱۴	ازدواج با مرتدان در آیین زرتشت
۲۱۴	نامه تنسر
۲۱۷	فصل دوم
۲۱۷	حکم ارتداد در اسلام
۲۱۸	کیفر ارتداد
۲۱۸	حکم ارتداد یک حکم سیاسی
۲۲۱	فصل سوم
۲۲۱	احترام به ادیان در قرآن
۲۲۳	تفاوت ماهوی ارتداد با صرف تغییر عقیده

۲۲۵	دموکراسی و حقوق بین الملل و اقلیتها و
۲۲۷	فصل اول
۲۲۷	دموکراسی
۲۲۷	غزوه موته
۲۲۸	سیره علی (ع)
۲۲۹	مبارزه علی علیه السلام با دشمن
۲۳۱	فصل دوم
۲۳۱	حقوق اقلیتها
۲۳۱	تعریف اقلیت:
۲۳۱	اقلیتهای زبانی
۲۳۲	اقلیتهای دینی
۲۳۴	حقوق اقلیت ها در نظام حقوقی اسلام
۲۳۵	فصل سوم
۲۳۵	حقوق بین المللی
۲۳۷	۱. روابط بین الملل در مشرق زمین
۲۳۸	۲. یونان
۲۳۹	۳. روم
۲۴۰	۴. عربستان پیش از اسلام

- الف - احترام به مکان های خاص ۲۴۱
- ب - تکیه بر اصول شورا ۲۴۱
- ج - اصل حکمیت و داوری ۲۴۱
- د - اصول و مقررات جنگی ۲۴۱
- هـ - ممنوعیت جنگ قبل از اعلان و احترام به اجساد کشتگان دشمن ۲۴۱
- و - نظام ایلاف یا میثاق (الایلاف و العهود) ۲۴۲
- ز - تبادل نماینده - سفیر ۲۴۲
- ح - رعایت مراسم خاص در هنگام امضای عهدنامه ها ۲۴۲
- ط - حلف الفضول (پیمان قرآن مجید) ۲۴۳
- ی - حقوق جنگ ۲۴۳
- حقوق بین الملل در قرون وسطا ۲۴۳
- عصر پیروزی مسیحیت ۲۴۴
- تفاوت حقوق ملل مسیح با حقوق بین الملل معاصر ۲۴۵
- اصول حقوق بین الملل در قرون وسطا ۲۴۵
- ضرورت تدوین حقوق بین الملل اسلامی ۲۴۷
- آثار حقوقی در روابط بین الملل ۲۴۹
- نقش اسلام در تکوین و توسعه حقوق بین الملل از دیدگاه دانشمندان غرب ۲۴۹
- سیره پیامبر (ص) ۲۵۵
- آیات بیانگر آرمان حکومت جهانی اسلام ۲۵۷
- تعریف دارالاسلام و دارالکفر ۲۵۹

۲۵۹	دارالاسلام:
۲۵۹	دارالکفر:
۲۶۱	فصل چهارم
۲۶۱	حقوق زن یا فمینیسم
۲۶۱	فمینیسم در لغت
۲۶۱	فمینیسم در اصطلاح
۲۶۲	تاریخچه فمینیسم
۲۶۳	زن در فرهنگ غرب
۲۶۷	زن در اسلام
۲۶۸	عقل زنان
۲۷۱	زدن زن
۲۷۴	حجاب در نهج البلاغه
۲۷۷	آثار و فواید رعایت حجاب و پوشش دینی
۲۸۰	کتابنامه

مقدمه

مشکل انسان عصر جدید.

یکی از علتهای سر در گمی بشر در عصر حاضر این است که تحت تأثیر پیشرفتهای نسبی که در علم تجربی داشته است نسبت به اصل خود بی گانه گشته و توجه به مبدأ آفرینش را از دست داده است. یکی از اشتباهات فاحش وی همین مسئله حقوق بوده است که بعد از بروز و ظهور جنگهای طاقت فرسا تحت عناوین مختلف، قوانینی به اصطلاح بین المللی و سکولار نوشت به این امید که شاید راهی باشد برای نجات انسانها از جنگ و خونریزی و با بخت ... در حالیکه همه گمان شاهدند که هر روز هزاران نفر از انسانها در تنور نزاع و جنگ و خونریزی و فقر در حال سوزن اند. به اعتقاد ما علت این همه مشکلات اجتماعی بشر در برابر این همه ثروت و وسائل رفاهی که در عصر فسی دارد، بریدن وی از خداست. و بریدن از خدا علل متعددی داشته است که یکی از مهمترین علل آن حاکمیت نالایقانه ای است که کلیسا در قرون وسطی بر جوامع غربی داشته است. حقیقت این است که انسان بدون جهان بینی الهی، کرامت و شرافت خود را از دست می دهد و روشن است انسانی که از درون احساس کرامت نکند، رای خفا خود باید قدرت دفاعی و تسلیحاتی خود را قوی کند. و کدام انسان است که در جامعه ای که سرتاسر آن با سلاحهای آماده به جنگ پر کرده است آرام و بدون دغدغه زندگی کند.

به اعتقاد ما اسلام مکتبی جامع «۱»، جهانی «۲»، و جاودانی «۳» است و همه نیازهای بشر را در ابعاد مختلف مورد توجه و بررسی قرار داده است و تنها راه سعادت «۴» حقشناسی و بر تمسک به این دین الهی است. انسان عصر فعلی با بریدن از خدا و جعل و تدوین به اصطلاح قوانین بشر در خانه بین المللی، نه تنها نتوانسته است خود را راضی کند؛ که امروزه در اوج دست آوردهای علمی خود دغدغه ای غیر قابل تحمل پیدا کرده است. دغدغه ای که ناشی از ظلم حاکمین بر سرنوشت بشر پیش آمده است؛ نازاحتی که زمین و زمان را مورد تهدید قرار داده است.

به همین علت ابتداء باید در مورد حق بودن یا به عبارت دیگر جایگاه انسان در عالم هستی و سپس در مورد حق داشتن وی گفتگو شود. لذا در این نوشتار تلاش خواهیم کرد تا ضمن توضیحی در مورد جهان بینی الهی.

۱- رک: مائده: ۵۰. و علامه طباطبائی؛ المیزان فی تفسیر القرآن؛ جلد ۷؛ ص ۳۲۹

۲- تکرور: ۲۷ و یوسف: ۱۰۴

۳- روم: ۳۰

۴- رک: سوره های: مجادله: ۲۲ و مؤمنون: ۱ و لقمان: ۵ و روم: ۳۰ و نور: ۲۴ و انعام: ۲۱